

Černá princezna

Pohádkář vyprávěl své příběhy nocležníkům za branami města, kam ho s jeho mošničkou na veselé zboží nepustili. Vyprávěl celou noc. Když už i Měsíc, který taky shůry naslouchal pohádkářovu vyprávění, bledl únavou, popřál mu pohádkář, ať si jde odpočinout, a chystal se promýt si oči v ranní rose, aby se probudily z pohádkových světů do bílého dne.

„Poslyš, vydrž ještě chvíli,“ řekl mu Měsíček. „Ještě nám v temnotách noci zbývá zakletá černá princezna Markyta. Vymysli pro ni vysvobozovací pohádku, než kohout odkokrhá strašidlům hodinu návratu do černých koutů. Nenech černou princeznu začarovanou!“

„A kde ji najdu?“ zeptal se pohádkář.

„Nejspíš v tom městě, kam nepustili pohádku a písničku, aby jim veselé zboží nerušilo smutek. A pospěš si! Až Slunce vyjde nad obzor a přijde mne vystřídat ve strážní službě na obloze, den se k nám obrátí světlou tvář a princezna oněmí, protože den ji nemá rád, a ty se nedozvíš pranic.“

Pohádkář si tedy pospíšil. Zvedl se z travnatého koberce a přiřadil se k pekařům, kteří vezli do královského města chléb. Rozespalý strážný sáhl po rohlíku k snídani a vpustil s pekaři i pohádkáře. Ten proklouzl za vozem jako pekařův závozník. Pomohl pekařům složit ve městě zboží a sám taky sáhl po rohlíku.

„Je včerejší,“ řekl mu pekařský tovaryš. „Počkej si, až jej tady rozpečou v peci, aby změkkl. Vezmi rohlík zespoda, protože na ty hořejší cestou zapršelo. Vezeme zboží ze sousedního království, a to je den cesty.“

„A proč z takové dálky?“

„Tady se neurodilo na poli. Slunce sem nesvítí, rozhněvalo se. Vozíme sem v koších chléb a pečivo a zpátky peníze. Pan král dobře platí.“

Bylo to opravdu město jak z pomezí mezi dnem a nocí: i kohout, který měl pozdravit Slunce prvním kokrháním, seděl na zámecké věži němý a zbarvený do zelena, jako by se nazobal měděnkou, již byla nemocná zámecká střecha. Zámecké strážce měly na přilbách chocholy z černého peří,

a mihla-li se dvorem děvečka, podobala se temným šatem vdově. Vypadají-li tu služebné děvečky jak plačky na funuse, jak asi vypadá princezna?

S veselým zbožím tady nepochodím, pomyslel si pohádkář a dal se ohlásit u krále jako mudřec z cizí země. Jenže jak na to, aby nelhal?

„Prošel jsem království zlatá, stříbrná, měděná i slaměná a nasbíral jsem cestou mnohou moudrost. Snad bych v paměti našel i zaříkadlo, které by ulevilo králově dceři,“ řekl panu králi a žádal slyšení u princezny.

Král, oděný černou sobolí kožešinou místo bílého hermelínu, odpověděl:

„Musel bys s princeznou hovořit za noci. Za dne princezna zavře oči a spí. Oněmí. Máš-li odvalu pobýt u princeznina lože v hodině noční můry, návštěva se ti povoluje. Ale věz, že do rána každý návštěvník a vysvoboditel zešedivěl a za bílého dne oněměl. Všichni odešli němí, jako by jejich řeč pohltila prázdnota mezi hodinou duchů a svítáním. Ani kat je nepřiměl, aby řekli, co a jak bylo u princezny.“

Pak dovedli pohádkáře do princezniny komnaty.

Na loži pod temným baldachýnem ležela dívka podivuhodně strnulé krásy. Stín baldachýnu ulehl i na její šat. Suknici bohatě zdobenou výšivkami s motivem klasů a koláčů potáhl šedivý příděch, jako by klasy zavál popel spáleniště a koláče se připálily. V rukou, zastíněných do temna, držela nehybná panna snopek klasů a srp tak, jak ji zastihla kletba právě ve chvíli, kdy měla jako královská dcera otvírat slavnost ženců. Oči, rozšířené do prázdnoty, nesdělovaly mozkou nic, co by našlo odezvu v nehybné tváři.

Pohádkář tam v přítmí přečkal den. Okenní závěsy, cedníky slunečních paprsků, nepropustily do místnosti víc světla, než co by se vězeň neutloukl o stěny, kdyby podél nich po hmatu hledal cestu ven. Když venku ubylo světla tak, že temné závěsy na oknech splynuly s pláštěm noci, zasvítily komnatou princezniny oči a svítily jako plošky zrcadla, v nichž se cosi odráželo.

Pohádkář hádal, co asi Černá Markyta vidí. Určitě se v jejích očích něco zrcadlilo, protože se pohnula i ústa a zakletá panna promluvila. Řeči však nebylo rozumět. Slova splyvala v jeden tok a ten se nesl komnatou jako úpěnlivá modlitba, k níž se utíkáme, když mysl posedl strach. Černá Markyta má zlé vidění a prosí o pomoc. Jenže ke komu se obrátit?

Pohádkář rozhrnul závěsy a obrátil se s prosbou k Měsíci. Ten však zavrtěl tváří, která už couvala za mraky.

„Obrať se k Slunci, to se rozhněvalo!“

Pohádkář vážil, jak oslovit Sluníčko. Má rozhrnout závěsy, vpustit sluneční světlo a poprosit o milost pro popelavé království, kde nedozraje obilí na polích? Vezmu to radši oklikou přes Sluníčkovu maminku, řekl si pohádkář. Maminky mají laskavé srdce a jsou k bolestem soucitné. Proto si vyžádal od krále pár dní strpení, než doputuje přes sedmery hory pro pomoc, a vydal se cestou pohádkářů, kteří znají, kudy pro radu za dědem Vševědem či pro poklad na Skleněný vrch.

Když Sluníčková maminka vyslechla pohádkářovo vyprávění, ukryla ho pod mračnou duchnu.

„Když se můj zlatohlávek vrací ze své pouti po obloze, je tuze dopálený, co všechno viděl z nebeského chodníčku. Počkej, pohádkáři, do rána, až se Slunce z dopalu na lidi vyspí.“

Znavené Slunce položilo mamince do klína svou zlatou hlavu. Spalo bezpečně spánkem unavených poutníků a jen zavrňelo, když je maminka zatahala za paprsek.

„Odpusť, můj zlatohlávk. I já jsem zdřímla, jak se to maminkám přihodí, a zlý sen za to může, že jsem se chytla tvého zlatého vlasu. O popelavém království se mi zdálo, kam Slunce nezasvítí.“

„I Slunce se může rozhněvat,“ řekl zlatohlavec a spal dál.

Po chvíli to maminka zase zkusila a zatahala za druhý paprsek.

„Můj sen mi ukázal princeznu toho království. Za dne nemluví a za nocí naříká, až mi to proniklo do snu.“

„To je Černá Markyta,“ řekl zlatohlavec a pokračoval: „V jejím království bývalo zvykem, že když lidé sklidili obilí, vzdávali mi poctu velkou slavností. Při ní mi králova dcera podávala první snop, který našala svým srpem. Když však dorostla v nevěstu, posedla ji pýcha. Hodila srp do žita a odepřela jít v průvodu těch, co seli a sklízeli. Nechtěla být princeznou sedláků, a poručila obrátit orné pole v kolbiště pro turnaje. Tam, kde řinčí zbraně, nesvítím. Posílám své paprsky jen do míst, kde setba roste a zraje.“ To řeklo Slunce a znovu položilo hlavu do mamincina klína.

„Počkej, nespí ještě, můj zlatohlávk,“ zaprosila maminka. „Slyším tu Markyту naříkat. Porad, jak zaplašit nárek, a budeme mít oba lepší spaní.“

„Naříká, protože vidí hladové. Průvod všech těch, kdo nemají chleba. Tak jako nespavec počítá ovečky, než přejdou přes lávku, počítá Černá Markyta hladové lidi.“

„A jak dlouho bude ty hladové počítat?“

„Pokud nepřejdou. Jako ty ovečky přes lávku.“

Pak Slunce umklo, aby se vyspalo na zítřejší pouť, a jeho maminka pověděla pohádkáři, co od Sluníčka slyšela.

„Teď víš, proč se Slunce rozhněvalo. Ale poradit, jak vysvobodit zakletou princeznu, není v moci pohádkářů, i kdyby uměli vyprávět jako zlatoústí. Obrátit pole válečná v pole orná, aby těch hladových ve snu Černé Markyty ubylo, to je v moci králů. Aspoň jim o tom vyprávěj a zpívej. Nahlas jim o tom zpívej, pohádkáři.“